

**Protokoll fört vid
socialnämndens, äldrenämndens och
överförmyndarnämndens gemensamma
råd för funktionshinderfrågor
den 17 november 2016**

Tid:

Kl. 14:00

Lokal:

Socialförvaltningen, lokal Storfors, Storforsplan 36, Farsta

Närvarande:

Se sidan 2 i protokollet

Justerat den 18 november 2016

Nils Duwähl (DHR)
Ordförande

Lena Huss (HSO/ÅSS)
Vice ordförande

NärvarandeOrdförande
Vice ordförande
LedamotNils Duwähl (DHR)
Lena Huss (HSO/ÅSS)
Kerstin Järneberg (HSO/
Reumatikerföreningen Stockholm)
Iren Åhlund (HSO/FUB
Stockholm)
Gunnar Sandström (SRF)

Tjänstemän

Anne Höjer, enhetschef,
LSS-hälsan, socialförvaltningen,
§ 1 – 4
Helena Gustafsson, medicinskt
ansvarig sjuksökterska,
socialförvaltningen, § 1 – 4
Kerstin Forsén, enhetschef, gruppen
för bedömning och förmedling,
socialförvaltningen, § 5
Gillis Hammar, förvaltningschef,
socialförvaltningen, § 1 – 4, 6, del
av § 5
Ann-Christine Hansson,
förvaltningschef, äldreförvaltningen
Håkan Andersson, förvaltningschef,
överförmyndarförvaltningen
Isabelle Vas, sekreterare,
socialförvaltningenFörhinder att närvara
LedamotHåkan Jarmar (HSO/RSMH
Stockholms läns distrikt)

§ 1**Sammanträdets öppnande och godkännande av föredragningslista**

Ordföranden Nils Duwähl (DHR) öppnar sammanträdet och hälsar alla välkomna. De närvarande presenterar sig.

Rådet godkänner föredragningslistan med ändringen att § 5 behandlas efter socialnämndens ärenden.

§ 2**Val av protokolljusterare och tid för justering av protokollet**

Ordförande Nils Duwähl (DHR) och vice ordförande Lena Huss (HSO/ÅSS) utses att justera protokollet. Protokollet justeras den 18 november 2016.

§ 3**Anmälan av protokolljustering**

Det anmäldes att det gemensamma funktionshinderrådets protokoll daterat den 20 oktober 2016 justerats den 21 oktober 2016. Inga kvarstående frågor.

Rådets beslut

Det gemensamma funktionshinderrådet beslutar att lägga det anmälda protokollet till handlingarna.

§ 4**LSS-Hälsan och medicinskt ansvarig sjuksköterska informerar från sina verksamheter**

Anne Höjer, enhetschef på LSS-hälsan på socialförvaltningen, informerar rådet om uppdraget; att bedriva hälso- och sjukvård i gruppbestäder och dagliga verksamheter enligt LSS. I detta ingår rehabilitering, habilitering och förskrivning av hjälpmedel. LSS-hälsan har funnits i ca ett år och drivs i projektform. På LSS-hälsan arbetar sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) samt verksamhetsledare, ca 35 personal. Enheten har ca 3500 patienter varav 800 är aktiva patienter och man samarbetar med 58 st vårdcentraler. LSS-hälsans personal utför hälso- och sjukvård på vardagar. På nattetid och helger utförs hälso- och sjukvård av sjuksköterskor från upphandlad leverantör. Överrapportering och samarbetet fungerar bra.

Anne Höjer berättar om hur det var när staden tog över hälso- och sjukvårdsansvaret från landstinget och exempelvis vikten av att reglera vem som har ansvaret för förskrivning av hjälpmedel. Den frågan kommer att aktualiseras igen när hemsjukvården kommunaliseras. Under år 2017 kommer enheten att arbeta vidare med hälsobefrämjande insatser och personalen ges möjlighet att specialisera sig inom något av sju olika områden exempelvis sårvård eller nutrition.

Helena Gustafson, MAS på LSS-hälsan på socialförvaltningen, berättar om sitt uppdrag som är reglerat i lag. Hon konstaterar att enhetens patienter har samma hälsoproblematik som andra stockholmare, men gruppen har varit undanskymd och det hälsobefrämjande arbetet eftersatt. En person med funktionsnedsättningen upplever exempelvis smärta på ett individuellt sätt vilket ställer krav på att vården måste anpassas till individen. I MASens uppdrag ingår också att följa upp avvikelser. Den mest rapporterade avvikelserna är delegerad läkemedelshandling där misstag kan bli direkt förödande för patienten. I syfte att minska antalet avvikelser med läkemedelshandlingen under år 2017 kommer MASen informera utförarchefer om reglerna för delegering samt ta fram ett delegeringsmaterial.

Gillis Hammar och Ann-Christine Hansson informerar om stadens övergripande arbete inom hälso- och sjukvårdsfrågorna.

Ordföranden Nils Duwähl tackar för den intressanta och relevanta informationen och att Anne Höjer och Helena Gustafsson ska komma tillbaka och berätta om enhetens förebyggande arbete och resultat.

§ 5

Gruppen för bedömning och förmedling informerar från sin verksamhet

Kerstin Forsén, enhetschef för gruppen för bedömning och förmedling (BOF) på socialförvaltningen, informerar rådet om att ca 440 personer har anmält intresse för en grupp- respektive servicebostad för personkrets 1 och 2 (LSS), samt att ca 120 personer inom socialpsykiatri har anmält intresse för stöd- respektive gruppboende. Kerstin Forsén upplyser om att ett par boenden inom socialpsykiatri har omvandlats till LSS-boenden.

Rådet för en allmän diskussion om bostäder för personer med funktionsnedsättning.

Ordföranden Nils Duwähl (DHR) tackar för den intressanta informationen om intresseanmälningar och att Kerstin Forsén ska återkomma med information om hur bostadsfrågan i sin tur löstes för de berörda personerna inom socialpsykiatri där boendet omvandlades till ett LSS-boende.

§ 6

Socialnämnden

Anmälda ärenden ur socialnämndens föredragningslista till sammanträdet den 22 november 2016.

Socialnämndens föredragningslista

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av denna.

Ärende 5

Reviderat program för kvalitetsutveckling
Svar på remiss från kommunstyrelsen
Dnr 1.7.1-402/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Gillis Hammar redovisar ärendet och besvarar rådets frågor.

Rådets uttalande

Ärendet innebär ökade satsningar av kvalitetssäkring och utveckling av stadens verksamheter. Rådet instämmer med förvaltningens förslag om att det ska vara ett likartat system för hantering av klagomål och synpunkter i stadens alla nämnder och bolag.

Särskilt positivt är det att ärendet lyfter fram brukarmedverkan. Brukares erfarenheter och synpunkter är en viktig del vid utvärdering och verksamhetsutveckling. Även förebyggande arbete betonas i ärendet.

Rådet välkomnar även förslagen om aktiv uppföljning av mål och resultat, samt strukturerade dialoger och handlingsplaner.

Ärende 7

Psykisk ohälsa ett växande problem, motion (2016:78)
Svar på remiss från kommunstyrelsen
Dnr 1.7.1-554/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Rådets uttalande

Rådet instämmer med förvaltningens förslag.

Ärende 8

Sommarlovsberedskap mot tvångsäktenskap, motion (2016:86)
Svar på remiss från kommunstyrelsen
Dnr 1.7.1-598/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 10

Utvärdera metoder för att välja ut och stötta familjehem
Svar på skrivelse från Isabel Smedberg Palmqvist (L)
Dnr 1.7.2-493/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Rådets uttalande

Rådet anser att det är av avgörande betydelse att familjehemmen får kompetensutveckling och handledning kring de barn de ansvarar för. Orsakerna till att barn omhändertas kan vara mångfacetterade och de biologiska föräldrarnas bakgrund och livssituation är i allra högsta grad skiftande. Föräldrar med funktionsnedsättningar är en riskgrupp. Om familjehemmen får kompetens kring funktionshinder och dess konsekvenser för föräldraskapet underlättas deras uppdrag. Detta i sin tur gagnar barnet, vars behov bör vara i centrum.

§ 7**Äldrenämnden**

Anmälda ärenden ur äldrenämndens föredragningslista till sammanträdet den 15 november 2016.

Äldrenämndens föredragningslista

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av denna.

Ärende 7 behandlas tillsammans med ärende 8

Ärende 7 - Remiss Motion från Sofia Modigh (KD) om våld mot äldre kvinnor

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr 150-666/2016

Ärende 8 -Remiss Program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Remiss från kommunstyrelsen

Dnr 150-640/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendena.

Ann-Christine Hansson redovisar ärendena och besvarar rådets frågor.

Rådets uttalande

Rådet anser att det är mycket positivt att staden aktivt lyfter frågan om våld i nära relationer och lägger fram konkreta förslag till åtgärder på olika nivåer.

Rådet vill särskilt lyfta funktionshinderspективet. I inledningen nämns prioriterade grupper och fokusområden, exempelvis hedersrelaterat våld samt HBTQ-personer. Personer med funktionsnedsättning omnämns däremot inte trots att det är väl känt att denna grupp är utsatt för våld eller hot om våld i betydligt högre utsträckning än genomsnittet av befolkningen.

I stadens rapport ”Trygghet i Stockholm år 2014”, som baseras på stadens trygghetsmätning, fanns inte variabeln funktionsnedsättning redovisad. Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad (HSO Stockholms stad) begärde därför en särskild redovisning för variabeln funktionsnedsättning vilken staden sammanställde. I denna redovisning framkom att personer med funktionsnedsättning känner större oro för att bli utsatta för misshandel, hot, rån och trakasserier jämfört med befolkningen i övrigt. För män och kvinnor med funktionsnedsättning är det

dubbelt så många (4 % mot 2 %) som varit utsatta för våld i nära relationer. För kvinnor med funktionsnedsättning ser det än mer sämre ut, 5,3 % av kvinnorna med funktionsnedsättning jämfört med 2,1 % av kvinnorna i övrigt, uppger att de har varit utsatta för våld i nära relationer.

Äldre kvinnor är en grupp som är särskilt utsatt av flera orsaker. Ohälsa och funktionsnedsättningar av olika slag kommer ofta med åldern. En befintlig funktionsnedsättning kan förstärkas och förvärras. Dessutom är äldre kvinnor mindre benägna att själva uppmärksamma, anmäla eller informera om övergrepp av olika slag. Det är därför angeläget att särskilt lyfta fram denna grupp.

Det är utmärkt att texten på ett tydligt sätt markerar att våldet kan ta sig många olika uttryck. Det ligger nära till hands att förknippa våld i nära relationer till endast aktivt fysiskt våld. Men våld innebär allt som skadar, smärtar, skrämmer eller kränker offret. Det kan utöver direkta fysiska eller psykiska övergrepp även handla om materiella och ekonomiska faktorer, eller om passiva övergrepp såsom försummelse eller att förhindra att den utsatta personen får vitala behov tillgodosedda. Endast vetskapen om att våldet kan komma att upprepas är en form av psykiskt våld i sig.

Rådet noterar även att staden avser att arbeta preventivt på olika nivåer; primär-, sekundär- respektive tertiärpreventivt. Det handlar om upplysning och attitydförändringar för att förebygga våldshandlingar, om insatser när våldet redan ägt rum, liksom om stöd till bearbetning av trauman etcetera. Även den som är vållande kan behöva insatser i syfte att förebygga att våldet upprepas på kortare eller längre sikt.

I det preventiva arbetet måste fler personer erbjudas ökad kunskap om ämnet. Sannolikt kommer flera då att upptäcka signaler om våld i nära relationer. Man bör dock komma ihåg att denna typ av anmälning eller misstänksamhet kan inverka på en persons rätt till familj- och privatliv och inskränka en persons grundläggande rättigheter till integritet. Det är därför viktigt att denna typ av frågeställningar finns reglerad och kompletterad med interna riktlinjer.

Definitionen av närstående skulle kunna inkludera personal som jobbar med personer med funktionsnedsättningar då den som är brukare har en beroendeställning till denna.

Den som har blivit utsatt för våld kan behöva någon form av tillfälligt eller mer långvarigt skyddat boende. Rådet vill betona att sådana boenden ska vara tillgängliga för alla personer med någon form av funktionsnedsättning.

Slutligen vill rådet peka på att staden i budget för år 2016 bland annat tar upp att utsattheten för våld i nära relationer för personer med funktionsnedsättning behöver uppmärksammas tydligare.

Sammanfattningsvis vill rådet anföra

- Funktionshindrade utgör en särskilt utsatt grupp när det gäller våld i nära relationer (inkluderat beroendeförhållanden till olika personalgrupper). Rådet anser därför att våld mot personer med funktionsnedsättning, i likhet med vad som föreslås vad gäller hedersrelaterat våld, ska redovisas i ett särskilt avsnitt.
- Med hänvisning till stadens rapport ”Trygghet i Stockholm år 2014”, borde gruppen personer med funktionsnedsättning vara prioriterad och särskilt omnämnas i dokumentets inledning.
- Redan i samband med nyanställning och introduktion på arbetsplatser, liksom vid olika fortbildnings- och informationsinsatser ska funktionshindrades särskilda utsatthet uppmärksammas.
- Alla personalgrupper ska informeras om hur man tidigt kan upptäcka om våld förekommer och vikten av att uppmärksamma detta, med respekt för den personliga integriteten.
- Skyddade boenden ska vara tillgängliga för alla.

Ärende 9

Remiss Motion av Ann-Katrin Åslund (L) om att låta äldre välja form för natttillsyn

Remiss från kommunstyrelsen

Dnr 150-648/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 10

Remiss Motion av Ann-Katrin Åslund (L) om Motion om hälsofrämjande insatser för äldre

Remiss från kommunstyrelsen

Dnr 150-649/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Rådet lyfter att en person som flyttar till särskilt boende regelmässigt får sin beviljade ledsagning upphävd. Anledningen till det är att personalen på boendet ska utföra ledsagningen men med rådande arbetssituation blir ledsagningen ofta inte av i den omfattning som behövs.

Ärende 11

Genomförande av centrala upphandlingar av vård- och omsorgsboende och hemtjänst

Dnr 510-697/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 12

Uppsägning av utförare inom valfrihetssystemet för hemtjänst och tillfälligt uppehåll i upphandlingen med anledning av nytt förfrågningsunderlag

Dnr 513-745/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ann-Christine Hansson informerar rådet om förändringarna i förfrågningsunderlaget.

Ärende 13

Anmälan av sammanställning över ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1§ socialtjänstlagen (SoL) för kvartal 3 år 2016

Dnr 410-734/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 16

Medborgardialog 2017 kring äldreomsorg

Dnr 420-749/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 21

Anmälan av inkommen skrivelse från 2016-10-12 ”Gratis broddar staden erbjuder men bara till vissa ...”

Dnr 420-732/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ann-Christine Hansson besvarar rådets fråga om hur utlämnandet av broddar går till i praktiken.

§ 8

Överförmyndarnämnden

Anmälda ärenden ur överförmyndarnämndens föredragningslista till sammanträdet den 15 november 2016.

Överförmyndarnämndens föredragningslista

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av denna.

Ärende 6.2

Förvaltningsgrupp, protokoll den 25 oktober 2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 6.3

Skrivelse från Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare daterad den 14 oktober 2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 8.1

Månadsrapport oktober 2016

Dnr 1.2-259/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 8.2

Nedskrivning av kundfordringar från år 2015

Dnr 2.2-254/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Ärende 9.1

Stockholms stads program om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Dnr 1.5-183/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Rådets uttalande

Rådet hänvisar till sitt uttalande i § 7 ärende 7 som behandlas tillsammans med ärende 8.

Ärende 9.2

Bidrag till Stockholms läns Godmans- och Förvaltarförening
Dnr 2.4.4-213/2016

Det gemensamma funktionshinderrådet har tagit del av ärendet.

Övrigt

Håkan Andersson informerar om den nya organisationen från den 1 januari 2017, att antalet sökande som vill bli god man för övriga målgrupper har ökat, samt att alla förvaltarföreläsningssupplag, ca 950 st, har följts upp.

§ 9**Anmälningssärenden**

Det gemensamma funktionshinderrådet beslutar att lägga följande dokument till handlingarna.

Socialnämndens protokoll från sammanträde den 25 oktober 2016, som justerats dels den 25 oktober, dels den 1 november 2016.

Äldrenämndens protokoll från sammanträde den 18 oktober 2016, som justerats dels den 18 oktober, dels den 31 oktober 2016.

Stockholms överförmyndarnämnds protokoll från sammanträde den 18 oktober 2016, som justerats den 21 oktober 2016.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågors protokoll från sammanträde den 24 oktober 2016, som justerats den 31 oktober 2016.

§ 10**Övriga frågor**

Det gemensamma funktionshinderrådet bjuds in till överförmyndarförvaltningens föreläsningsserie för gode män för ensamkommande flyktingbarn.

Ordförande Nils Duwähl (DHR), vice ordförande Lena Huss (HSO/ÅSS), ledamot Kerstin Järneberg (HSO/ Reumatikerföreningen Stockholm) och Iren Åhlund (HSO/FUB Stockholm) deltar på socialnämndens sammanträde den 22 november 2016.

Bemanningsföretag/konsulter i stadens socialtjänst

Det gemensamma funktionshinderrådet lyfter att personalsituationen är ansträngd på många håll i staden och att bland annat socialtjänsten har problem att rekrytera. Gillis Hammar informerar att staden har tagit fram en handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare och om socialtjänstens nyttjande av bemanningsföretag/konsulter. Idag finns ca 80 inhyrda medarbetare i stadens socialtjänst.

Dålig snöröjning diskriminerar personer med nedsatt rörelseförmåga

Det gemensamma funktionshinderrådet anser att personer med nedsatt rörelseförmåga bör prioriteras vad avser tillgänglighet på gatuutrymme med mera.

Enligt uppgift har stadens ledning beslutat att cykelbanor ska prioriteras när det gäller snöröjning. Tisdag den 8 november 2016 samt onsdag den 9 november föll stora mängder snö över Stockholm. Rådet noterar att snöröjningen generellt sett fungerade mycket dåligt och att alltför få plogbilar och röjningsfordon var tillgängliga på stadens gator och allmänna utrymmen. Detta drabbade samtliga trafikanter, men i synnerhet dem med nedsatt rörelseförmåga.

Trots bristen på snöröjning noterades att cykelbanor på flera håll var rena från snö, medan gatu- och parkeringsutrymme för personer med funktionsnedsättning helt lämnats utan åtgärder. Ett konkret exempel är Kungsholmen där cykelstråken utmed Norr Mälarstrand / Rålambshovsleden liksom vid Drottningholmsvägen var helt röjda från snö. Intilliggande gator hade dock inte åtgärdats. Bilister fick själva skotta fram sina bilar efter bästa förmåga. Personer med nedsatt rörelseförmåga har inte denna möjlighet. Man är beroende av att staden bistår för att säkra tillgängligheten vintertid. De särskilda parkeringsplatser som är avsedda för rörelsehindrade var obrukbara för målgruppen. Höga snövallar hindrade tillfart och de bilar som redan var parkerade på dessa p-platser hade ingen möjlighet att ta sig ut.

Rådet anser att detta är helt oacceptabelt. Stadens prioriterar cyklisterna som av naturliga skäl är i god form. Den som har en

funktionsnedsättning får däremot inget som helst stöd av staden för att kunna ta sig fram vid snöfall. Rådet ifrågasätter denna prioritering och kräver att staden i första hand bör säkra framkomlighet och tillgänglighet för de medborgare och trafikanter som är beroende av bil för att kunna förflytta sig. Givetvis gäller detta även trottoarer, gångstråk med mera som är nödvändiga för att alla ska kunna ta sig fram vintertid.

§ 11

Sammanträdet avslutas

Ordföranden Nils Duwähl (DHR) tackar rådets ledamöter och tjänstemännen för de givande diskussionerna och avslutar sammanträdet.

Sammanträdet avslutas kl. 16.00.

Vid protokollet
Isabelle Vas